

Szerkesztési iroda:

ari-utca, Lukács-ház 9. sz. alatt
balra, hová a lap szellemi részét
illető közlemények intézendők.

Kiadó hivatal:

Réthy Lipót könyvnyomdája, hová
a hirdetések, előfizetési pénzek és
kiadás körüli panaszok bérmentve
intézendők.

Nagylelkű adakozók folytatólagos névsora.

Következő sorokat vettük:

Tisztelt szerkesztő ur!

Midőn idezárunk a még most is folyó kárhozatos porosz-francia háború miatt insébben szenvedő francia testvéreink nyomorának némi enyhítésére tizenkét osztr. ért. forintot; — engedje meg azon óhajátunknak is kifejezést adhatni, hogy óvjon meg ezutánra a végezt Istene minden népet és nemzetet az ily gyászos helyzetből s mentse meg minket s minden népeket az ily szomorú köteleesség teljesítésétől, melyhez mi is testvéri keblünk fájdalomával, csekély tehetségünk szerint néhány fillérünkkel járunk.

Arad, jan. 21-én, 1870.

Az aradi

„Általános munkásegylet” tagjai.

Áttétel 2 arany, 6 huszas, 5 franc, 1 taller és . . . 1943 „66”

Egész összeg 2 arany 6 huszas 5 franc, 1 ezüst taller és . . . 1955 „66”

Az emberiség szent ügye nevében fogadják az illetők a legforróbb köszönetet.

Az összes nagylelkű adományok azonnal a pesti francia konszuloz indíttatnak.

A német császárság.

Pest, január 20-án.

(a) A német nemzet vágyainak netovábbja tegnapielött teljesedésbe ment. Versaillesban, ama királyi dísztermekben, kinek nevét a szabadság és cultura barátja csak undorral mondja ki, proclamálta a katonaság Vilmos porosz királyt az új német birodalom császárává. Van tehát a napoleonismusként utóda s a reactió és sötétség minden barátja örülhet az új császárság létrejöttén. A nagy világnak azonban nincs oka örövendnie. Az emberiség s az európai nemzetek haladásába vetett minden bizalmunk dacára sem hihetjük, hogy egy nagy középkori intézmény erőszakos fölvennitése rendkívüli akadályokat ne vetne a béke és polgári szabadság terjedése elé. A császári méltóság megújítása nem egyszerű cím. Oly rendszer föllevenítése az, melyről a világ rég azt hitte, hogy örökre el van temetve.

Maga Vilmos császár bizonyítja azt legújabb proclamatiójában, melyből ujjal kiolvashatni, hogy az új császárság hűleszen ősi tradícióhoz, hogy minden alkalommal követelendi az Európa feletti suverénitást, hogy a császár a birodalom „szaporító”-ja akar lenni. Az új császár nem lehet hűtlen a forráshoz, melyből eredetét merítette. A diadal mámorától elszédített soldatesca emelte őt fényes polczára s a katonaság lesz azon első és egyelőre egyetlen támasz, melyre hatalmát a jövőben is alapítandja. Lesz még más támasza is: a tudatlanság, az előítélet, a legdurvább szenvedélyek áradata, melyre a császár hatalmát építette.

A Hohenzollerek — mióta a történelemben nagyobb szerepet játszanak — örökké káros hatást gyakoroltak az európai nemzetek erkölcsi nemesbűlésére. Rablás, erőszak, árulás, hízélgés, sző. és szerződésesség voltak eszközeik, melyek hatalmukat megalapították, s nevetségessé volnának hinni, hogy ama királyi ház, melyben a család hagyományok rendkívüli szívóssággal őriztetnek és melynek az erőszak és becsületszegés épen ma hihetetlen eredményeket biztosított, a császári cím fölvétele s hatalmának óriási öregbítése után, lemondana eddigi céljairól és politikájáról. Az emberek, az emberi természet és jellem ugyanazok maradnak, habár külső viszonyaik meg is változnak. A becsületszegésből váratlanul gazdag életviszonyok közé is lép s lélektenilág senki sem tehet kifogást ama következtetés ellen, melyet multjokról a Hohenzollerek jövődőtörkévére vontunk.

ALFÖLD

POLITIKAI NAPILAP.

Az 1870. év minden átka daczára nagy jótéteményeket is hozott Európának. Egy nagy nemzetet alapjaiban meg rázkódtatott ugyan, de végül önmagának visszaadta azt. Az ifjú év mindaddig csak bánatot adott. Egy másik nagy nemzetet, melytől a világ azt várta, hogy jövőben ő fog a civilizáció élére állani, a becsületes polgári munka teréről a hadi dicsőség hálójába vont s a leggyászosabb kormányának bilincseibe vert. Ha ez erőszakosan, az egész nemzet vagy legalább egy részének ellenzése között történt volna, azt mondhatnók, hogy csak a reactió pillanatnyi győzelme, a nép harcától fog kezdeni ellene s az egész császárságot — vagy is inkább káros hatásait, mert maga a cím senkit sem érdekel — előbb-utóbb halomra döntendi. Azonban sajnos, a német nemzet nagy tömegét uralkodóinak zsarnoksága sokkal inkább beszoktatta a rabszolgaság jármába, mintsem hogy a változás káros hatásait fölfogni és megítélni képes lenne. Alig egy elszigetelt hang emelkedik az új császárság ellen.

Európa nemzetére sem lehet közbős a német birodalom ily módon történt megalakulása s a császárság fölélesztése. A cabinetek nyíltan gratulálni fogják ugyan az új imperatort, de — meg vagyunk győződve — titokban a félelem és aggály érzelmével kísérik azt. Hát a szabadság barátai mit mondanak hozzá!

Sz. kir. Aradváros rendes havi közgyűlése.

Arad, jan. 20.

Elnök: Pászthory Ferencz.

A tegnapi ülés jegyzőkönyve hitelesítettik. Elnök a parti bizottság tegnap már tárgyalni kezdett jelentése feletti végleges határozás, és az 1871-diki költségvetési előirányzat erre vonatkozó tételeinek megállapítása végett, egy rendkívüli közgyűlést óhajtatna tartani a jövő héten.

Elfogadtatik.

A kapitányi hivatal jelentést tesz a közgyűléshez, miszerint a háztulajdonosok közül, kiket ujabbán a járdák tisztántartására kötelezett, többben azon kifogást emelték, miszerint ez az utca-tisztítási bérlet kötelezése, — minek folytán a közgyűléstől felvilágosítást kér, hogy az utca-tisztításra vonatkozólag megkötött szerződés 8-dik pontja miként értelmeztesék.

A szerződés nevezett pontja felolvasatván, néhányan e pont értelmében a bérlet arra hiszik kötelezethetni, hogy a járdákat folytonosan tisztán tartsa. A többség azonban a szerződés 8-dik pontját a megelőző pontokkal összefüggésben véve tekintet alá, azon nézet mellett nyilatkozott, miszerint a bérlet csak azon napokon, midőn az utcákat separteti, kötelezhető a járdák letisztítására, tehát nem folytonosan, hanem hetenként kétszer, egyszer stb. amint a szerződésben az egyes terek, utcák separtetése ki van kötve; miért is a közgyűlésnek a mult évben hozott azon végzése, mely szerint a járdák tisztántartására, azon napokon, midőn erre a bérlet nem köteles, a háztulajdonosok köteleztetnek, — továbbra is fenntartatik. A kapitányi hivatal ez értelemben fog utasítani.

Hirschl Zs. és Friedmann F. a vásárléhpénz-szedési jog bérletének kérelmére, melylyel a gabna-piac járhatóvá tervése iránt sürős intézkedésért folyamodnak, — határozatot, miszerint, bár nevezett bérletnek a gabna-piac járhatóvá, tevést kívánni a várostól nincs joguk, a gabnapiac részenként leendő kiköveztetését illetőleg adandó véleményes jelentéstétel végett, ez ügy kiadatik a közeleti bizottságnak.

Tárgyalás alá kerül ez után Winkler Vilmos ajánlata, mely szerint kérsznek nyilatkozik a Tökölly-tér egy negyedrészt a város ellenőrzése mellett kiköveztetni saját költségén, ugy azonban, hogy ez közgyűlési adójába tudassék be. — Ambár a Tökölly-tér kiköveztetése már közgyűlésileg elhatározottat, minthogy azonban ez csak 2 év múlva fog megtörténni, Winkler Vilmos ajánlata, mely mellett a kikövezés előbb volna eszközölhető, figyelembe veendőnek találattván, határozottat, hogy Winkler V. ezen és egy már előbb tett ajánlata, melylyel kérsznek nyilatkozni a nevezett tér kiköveztésére 1000 frtotot adni, — véleményes jelentést végett kiadatik a közeleti bizottságnak.

Felolvastatik a gazdasági szék véleményes jelentése, a közlegelőből bérbeadandó földek felosztására vonatkozólag.

E jelentésnek azon része, mely szerint a szegényebb sorsnak részére 600 hold — holdankint adassék bérbe, élénk vitára adott alkalmat. Többen e célra csak 300 holdat akarnak kijelölteni, miután a városnak az ily kisebb bérleteknél nagy károsodása szokott lenni, mert a bérösszegeknek legalább fele oda veszt, —

A többség azonban Varjassy József azon közvetítő indítványát fogadta el, mely szerint tekintettel arra, hogy a közlegelő megszűntetése után a szegényebb sorsú lakosok közt az istállózási rendszer meghonosítására lehetőséget kell nyújtani, holdankint leendő bérbeadásra jelöltessék ki 600 hold, felerészből a Pernyá, felerészből pedig Gaja külváros alatt, ugy azonban, hogy e 600 holdból csak addig adassanak a holdak egyenkint bérbe, míg ezekre vállalkozó akad, ami ezen felül marad a 600 holdból, az 10 holdankint adassék ki.

Erről a pénzügyi igazgatóság is fog értesíteni, és meghivatik egyszersmind az árverés eszközölésénél részt venni.

A gazdasági szék jelenti még, miszerint a városi bírák elárvereztetése megtartatván, Kishalmi Ferencz azokat megvette 605 frtért, oly feltétel alatt, hogy három hónapig a város ugys üresen álló istállóiban tarthassa. Elfogadtatik.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Arad város polgarnagyjának jelentése 1870. évről.

Tekintetes közgyűlés!

Az 1870. év lefolyásával törvényhatósági elnöki kötelességemnél fogva, nem mulasztom el, a mondott év lefolyása alatt eltárgyalt közigazgatási ügyek állásáról, — ugy az egyes hivatalok külön működési eredményéről körülményes kimerítő jelentésemel megtenni.

Mindenek előtt átalánosságban meg kell jegyezmem, hogy az egyes hivatalok tisztái tagjai — kevesek kivételével, — kiknek megnevezését ezuttal mellőzöm, és kikre nézve, kötelességeik pontosabb teljesítése tekintetében, a szigorubb intézkedés teteleisikerről vétetett alkalmazása, — különben azon szorgalommal, és pontossággal igyekeztek hivatalos teendőiknek megfelelni, mely a bár nagy mérvben szaporodó hivatalos tárgyak nagyobb részének lehető elintézését eredményezte; a mint ez jelentésem további tartalmából kiderülend.

A törvényhatóság zészéről tartottat a mult év folyamán alatt 25 közgyűlési és 28 tanács ülés, és ezekben elintéztetett összesen 5768 számú tárgy; és miután a közigazgatási tárgyakról vezetett beiktatási jegyzőkönyv tanúsága szerint, befolyt az évben 5807 ügydarab, kiderül e szerint, hogy elintézetlenül maradt 39 tárgy; — mire nézve azt kell megjegyezmem, hogy miután a tanács köréhez tartozó tárgyak az év végéig mind, egytől egyig elintéztettek; — a fennebb fennmaradt tárgyak egyenesen a közgyűlés elintézéséhez tartozván, onnan várják megoldásukat; — és azok, ha a tisztelt képviselő testület részéről megkívántatott buzgó közreműködés hiányzani nem fog, — legközelebb szintén elintéztetni fognak.

Az elnöki jegyzőkönyv szerint külön befolyt az év folytán 1812 ügydarab, mely tárgyak részben elnöki hatáskörönnél fogva azonnal, részben a szükségessé vált bővebb vizsgálatok befejezése előtt érdemileg rövid idő alatt elintéztetők nem voltak.

A bünyenítő törvényszék beadmányi jegyzőkönyve szerint befolyt 402 ügydarab, melyekből az év végéig elintéztetvén 395 darab, elintézés alatt maradt 7 tárgy, mely tárgyak olyanok, hogy a szükségessé vált bővebb vizsgálatok befejezése előtt érdemileg rövid idő alatt elintéztetők nem voltak.

A vizsgálati bíróságnál fennforgó ügyeket illetőleg 1869. évről befejezetlenül fennmaradt 29 ügy — a lefolyt 1870. év alatt beadott 343 ügy, — melyekből az év végéig elintéztetvén 350 db, maradt folyamathoz 22 ügydarab, melyek szintén többféle elágazó intézkedések szükségénél fogva, huzamosabb eljárást vesznek igénybe.

A kapitányi hivatalnál az év folyamán alatt előfordult tárgyak, az azon hivatal felügyelete alá tartozó kihágási esetekkel összefoglalva, — a vezetett működés eredménye részletezésével, következőkben mutatnánk be:

A kapitányi elnöki jegyzőkönyvben előfordult . . . 234 tárgy
elintéztetett . . .
az iktatókönyvbe befolyt . . . 6128
elintéztetett . . . 6032
elintézetlenül maradt . . . 96
kihágási ügy befolyt . . . 405
elintéztetett . . . 381
elintézetlenül maradt . . . 24
rendőri ügyek összes száma . . . 2238
melyekből elintéztetvén maradt . . . 93
cseléd bejelentetett . . . 46000
idegen és munkás jelentetett . . . 5990
szolgálati viszonyból letárgyalatott 600
eset, — cseléd megbüntettetett . . . 390
eltolonczoztatott . . . 552

Előzeteli feltételek:

Helyben: Vidékre:
Egész évre 12 ft. Egész évre 14 ft
Fél évre 6 ft. Fél évre 7 ft
Negy. évre 3 ft. Negy. évre 3.50

Hirdetmények díja:

6 hasábos petitor egykori hirdetésnél 6 kr. a minden következőkénél 4 kr. Bélyeg-díj külön 30 kr.
Nyílt-tér sora 15 kr.

személyes utlevél kiadott . . . 364
es. kir. szabadságos katona jelent . . .
kezett . . . 637
tartalekos külön . . . 63
magyar kir. honvéd . . . 218
újjonczási ügydarab befolyt . . . 999
miből elintéztetett . . . 945
letartóztatva volt . . . 452 egyén
kik közül kiszabadult . . . 415
Pénzbírság, kofalkodásért, művészek és házalóktól beszédendő összegek . . . 4172 frt 93 kr.
mely összegből beszállított . . . 3321 „ 30
maradt még a kapitányi hivatal által behajtatandó . . . 851 frt 63 kr.
minek elintézése a felebbezett ügyek kimeneteltétl van feltételezve.
tűz eset csak öt fortult elő, az is igen jelentéktelen.

(Folytatása következik.)

A háború.

Azon sok remény, melyet Bourbakinak a keleti harcokra tett expedíciójához fűzhetünk, meghiúsult. Werder csapatai megtörhetetlen hősiességgel verték vissza megerősített állásaikból a francziák támadásait, és miután 18-dikán Manteiffel csapataival egyesültek, Bourbakinak fel kellett hagyni a támadó hadi-műveletekkel, és csapatai kénytelenültek megkezdni a visszavonulást.

E jól tervezett vállalat meghiúsulása főleg azon körülményből magyarázható ki, miszerint Bourbaki nem volt képes a villersexeli győzelemben kivívott előnyökért erőlesen kiaknázni, és időt engedett Werdernek, hogy csapatait Belforttól délnyugatra, — felhasználva azon öt napot, mely alatt a villersexeli ütközet után a francziák által nem háborított, megerősített állásokban concentrálta.

Bourbaki erélytelensége, vagy inkább csapatainak kezdetleges organizációja volt-e főök, hogy a francziák hadiműveletei oly lassan folytak, nem lehet a viszonyok teljesebb ismerete nélkül eldönteniük, de ez mindenesetre oly hiba volt, melyet nagyon nehezen lehetett később helyrehozni.

Egyébiránt bármily okok kényszerítették is Bourbaki, a Villerssexelnél szerencsésen megkezdett offenzívában beállott szünetelésre, a Lisaine-vonalon vívott első ütközet után elmulasztatlan feladata lett volna az ellenség jobb szárnyát megkerülni, amit 17-dikén megkezdett ugyan, de már ekkor nem volt képes keresztül vinni. 15-kén még az ellenség talán nem is vette volna észre a fenyegető oldalmozdulatot, és nem is védelmezhet volna magát azellen; de miután az arczonvalban két napig sikeresen állott ellent, önkéntelenül is rá kellett jönnie, hogy a francziák a jobb szárny megkerülésével fogják már most a szerencsét megkísérteni, és így Werder megtehetné az intézkedést e csapás elhárítására.

Bourbaki serege egyébiránt nincs megverve, hanem jelenleg azon helyzetbe jutott, hogy felhagyva Belfort felmentésére irányzott műveleteivel, vissza kell vonulni. Hadiműveleteit hirtőleg Chalons felé fogja most irányozni, és a Dijonnal álló Garibaldival és a 25-ik hadtesttel egyesülhessen.

Ha ez egyesülés megtörténend, Bourbaki hat hadtest felett fog parancsolni, és Manteuffel tőbnokát mindenesetre nem kis feladat leendő vele megmérkőzni. A háború sulypontja eszerint Francziaország délkeleti részén leendő, hol nem sokára több összehúzózó fog bekövetkezni.

Franciaország nyugati részén Frigyes Károly csapatai folytonosan előre nyomulnak. Chanzy serege, mely Le-Mans elhagyása után részint északra Alençon felé, részint nyugatra La-Val-ét Rennesen keresztül vonult vissza, ugy látszik az utóbbi városnál concentráltatik, s itt a Vilaine-vonal megett újabb ellenállást fog megkísérteni. Brestből már megindítottak a szállítóhajók, hogy Cherbourgól csapatokat, mintegy 50,000 embert vigyenek St. Maloba, honnét vasúton 3 óra alatt megérkezhetnek Rennesbe, erősítéstül Chanzy seregéhez.

Frigyes Károly serege Rennes ellen nyomul, és a mecklenburgi nagyhérezeg is Alençonból Mayenne-en át szintén a város felé fordult. E szerint rövid idő alatt e vonalon megtörténhetik a döntő összecsapás.

Faidherbe tbnok, kivel szemben a Göben alatt álló német sereg a Somme megett, az amiens-perronnei vonalon foglal állást, ugy látszik az ellenséget jobb oldalról szándékozik megtámadni. A francziák megszállták már St. Quentin, s így északon is néhány nap alatt ütközetre jöhet a dolog.

A bordeauxi hivatalos „Correspondance” január hó 13-án a helyzetet a következőképp festette:

Szomorú hírek érkeznek hozzánk, melyekkel szemben hasztalan volna szomorúságunkat elrejtetni akarni. Szívem vérzik — írja a derék

Chanzy a hadügyminiszternek, — midőn kénytelen vagyok Le-Manst elhagyni és legyőzött csapattal visszafelé vonulni. És minékünk is szívnünk vért, midőn ezt olvassuk, midőn Chanzy seregének hátrálásáról, mely a tábornokok egyhangú ítélete szerint kikerülhetlen volt, értesülünk. Chanzy tábornok jelentéséhez még hozzátesszi, hogy a visszavonulást úgy rendezi, mikép bizonyos általa választott helyzetben ismét megállhat és a hadi műtetteket újra megkezdheti. Az egyéb, ezen eseményekre vonatkozó jelentésekből kitűnik, hogy Chanzy serege a mecklenburgi nagyherceg és Frigyes Károly egyesített csapatai által támadtatott meg. Seregünk mindazonáltal derekasan tartotta magát, csupán a Bretagne mögötti valóságos panique szétlotta meg, mely a többi katonákat is elcsüggesztette és ekkép az ütközet kimenetelére véstetjes következményeket vont maga után.

Szomorúságunkat másrésről — így folytatja csaknem elegicus hangon a „Correspondance de Bordeaux“ — a főváros sorsa okozza. Szívnünk vért, midőn elgondoljuk, hogy az ellenség bombái Páris belsejéig eljutnak és ott rombolásait, pusztításait véghezviszik. De szomorúságunkban egy vigasztal és újra felemel, t. i. a párisi lakosság hősiességének magatartása.

Mi ezen magatartást büszkeséggel constatáljuk és jellemzője a „Times“-ra hivatkozhatunk, melynek levelezője azt írja, hogy a francia főváros a bombázással szemben oly hidegvérűséget és oly flegmát tanusít, mely még az angolt is föllümljé. Mi nemcsak reméljük, hanem szilárdan meg vagyunk győződve, hogy Páris nemes hivatását be fogja töltetni. Igen helyesen és igen szépen mondja ide vonatkozólag a „Siècle“ „A büszke rómaiak az ellenséget curulusi székeiken várták be. A párisi nép még jobban fog cselekedni; hősiessen és elszántan, mint a szabadság istene, el fogja hagyni sánczait és a porosz seregek elé fog indulni. Es ha ezen hősiesség küzdelemben a csodák városa szenved is az ellenség tüze által; ha szobrai leromboltatnak; ha fényességei elpusztulnak; ha nagyszerű emlékei elenyésznek — ez nem tesz semmit. A martýrváros azért még sem veszt el díszes helyét, sőt inkább még fényesebben, még dicsőbben fog tündökölni.“

Kossuth Lajos

visszapillantása 1848-ra.

Hogya a törvény akármely vallásnak „uralkodó vallási“ állást adjon; s hogy ezen uralkodó vallás egyháza javadalmakkal, szabadalmakkal, hatalommal felruházott valóságos állami intézmény erejével bírjon, az annyira sérti az emberi szabadság legérzékenyebb oldalát, a lelkiismeret szabadságát annyira ellenkezik a polgári társadalom, s az állami souverainitás alapfogalmaival; és e mellett hazánkban annyi szenvedésnek, annyi szerencsétlenségnek, annyi viszálynak, annyi szívháborító botránynak volt forrása; — hogy eltökéltük magunkat, e borzasztó eszmét a magyar közjogból kitörülni, s helyébe az észak-amerikai jognyilatkozat (Declaration of rights) azon bölcs, igazságos és jótékony axiomáját iktatni törvénybe, hogy „semmi egyház, és semmi vallásos felekezet nem bírhat fölényvel a törvény előtt mások felett.“

Az egyenlőség és viszonyosság elvének valószínűsítésére csak egyetlen egy alternatíva képzelhető. — Vagy az: hogy az állam semmi egyháznak, semmi vallásfelekezetnek nem ad semmit. Vagy az: hogy minden vallásfelekezet egyházi és iskolai szükségait az állam fedezze.

Az emberiség már eléggé haladt, mikint ne legyen szükség indokolgatni azt, hogy az alternatíva első része helyes, nem a második. Az állam tartsa fel a mindenkit egyenlően kötelező törvények érvényét mindenki ellenében; ne töltsen, hogy a vallás ügye alatt a túreltelenség vagy theoretikai hatalom, vagy személyes, vagy polgári jogaiiban akárkit is büntetlenül sérthessen, szabadságában korlátozatosan; vagy, hogy vallásos meggyőződésének árva alatt akárki is magát polgári kötelességeinek teljesítése alól kivonja. Ezentul ne avatkozzék az állam a vallás dolgába; de azt se engedje, hogy akármely egyházzal szervezett vallás az állami, vagy polgári dolgokba avatkozzék. Legyen elve az, hogy a vallásos felekezetek az állammal szemben másnak nem tekinthetők, mint az egy hitet valló egyének szabad akaratából ki-folyó önkéntes egyesületei. Ha sértik a törvényt, a törvény megtorolja a sértést. De amíg a törvényt nem sértik: az ő dolguk, hogy mit csinálnak. — Fedezzék közös érdekű szükségüket, fizessék papjaikat, tartassák fel iskoláikat, templomaikat, a mint nekik tetszik, az államnak velük semmi köze. Nem ad nekik semmit.

Ez az igazság.

Igen, de hazánkban az állam nem egyenlő mértékkel mért meg azon vallásfelekezeteknek sem, melyeket jogosultaknak ismertel. — Egy némelyeknek soha sem adott semmi ellátást egyházi és iskolai céljaikra. Egynek pedig igen gazdag ellátást adott; az valóságos államintézménynek papjait nemeseznek, főpapjait az ország első polgári karának, valóságos államhivatalnokoknak tekintette, s ilyeneknek tekintvén igen gazdagon fizette a számukra kirendelt nagyszerűdelmi birtokok használatával. — Ezen módja az államiméltóságok fizetéssel ellátásának ősi szokás volt a magyarnál. — Így fizette királyait a koronajósá-gok, így nádorait némely tengeri szigetek haszon-vételével.

Ekként lévén a dolog, ha a 48-ki ország-gyűlés az egyenlőség valószínűsítését abban keresve, hogy semmi vallásfelekezetnek nem ad semmit, ennek alkalmazásával azt mondotta volna, a protestánsoknak, a görög-keleti egyháznak, az unitáriusoknak, „tüteket soha semmi ellátásban nem részesítettek, jövőre sem részesítlek; lássa-nak el hivatelt amint akarnak.“ — a katolika egyháznak pedig azt mondta volna: „számokra felhagyom az eddigi állami ellátást, s így már most szent a békesség köztetek, egyenlők vagy-

tok,“ — ez csakugyan különös egy neme volt volna az egyenlőségnek, s nagyon furcsa módja az „osztó igazságnak.“

Világos tehát, hogy ha a vallásfelekezetek közti egyenlőséget és viszonyosságot a „senkinek semmit nem ad az állam“ utján akartuk volna valószínűsíteni; okvetlenül azt kellett volna indíva-nyoznunk, hogy az állam jövőre megszünteti azon ellátást, melyben ekkor a katolika egyház főpapjait és szerzetesit részesítette. Joga volt s van hozzá; ez kétségtelen.

En, egészben véve, a magyar katolikus cle-rus hazafisága iránt mindig igen nagy elismerés-sel viseltetem. Még számkivetésben is nem egyszer vettem magamnak alkalmat a „No po-tery“ szenvedélyben rajongó protestáns tömegek előtt ezen elismerésnek kifejezését adni, s a magyar katolikus clerust tiszteletreméltó kivéte-lis példaként állítani ellentétbe a hazát s haza-fiságot megtagadó ultramontanok hadseregével. De mert az ember infúlában is ember marad, meg voltam, s meg voltunk mindnyájan győ-ződve, hogy ha a vallásfelekezetek közti egyen-lőségnek ezen módját hozzuk akkor indítványba, oly megkérdelhetlen harcra és háborút idéztünk volna elő, s oly hatalmas segédőrt kergettünk vol-na hazánk szabadsága ellen bécsi ellenségeink kar-jai közé; hogy az egész átalakulási nagy munka veszélyeztetve lehetett volna. Nem mertük tenni. Ily kérdések felvetése békés időkbe való, midőn a nyomukban kelő szenvedély szele kidühöng-heti magát, anélkül, hogy a nemzet hajóját szir-tekre sodorná.

Nem maradt tehát más választásunk, mint vagy érintetlenül hagyni a vallás dolgát, min-den enyhítő ir nélkül sajjára kárhoztatni az annyi család boldogságán dülő sebeket, s midőn szabadságot hirdetünk a nép millióinak, a sza-badságnak ép azon ágát hagyni biztosítatlannal, melynek hiánya legérzékenyebben sújtja az ember kebelét; vagy pedig az alternatíva másik részéhez folyamodva, az egyenlőségnek azon mód-ját választani, hogy az állam fedezze a vallásfe-lekezetek egyházi és iskolai szükségait.

Rosz expedienst, de mi azt választottuk — — kénytelenségből; s ami a legfájdalmasabban esett pártunknak, még ezzel is csak a törvénye-sen bevett vallásfelekezetekre valánk kénytele-nk szorítkozni; mert ha másként cselekszünk, harcra kél vala ellenünk a kereszténység nevé-ben a hatalmas állású túreltelenség vak heve; azzal igazt ellenünk, hogy mi a keresztény né-pet a zsidóvallás terjesztésére akarjuk megadó-ztatni, és olajat öntve emberszeretetlen igazsá-sal a tudatlan nép szenvedélyére, mely már is tettelegességben dühöngött pár száz lépésnyire az országháztól. Hazánk ellenségeinek kezé-re dolgozik, hogy ezek bennünk az egyedüli is-táptól, melyre támaszkodhatnánk a nép rokon-szenvértől megfosztva, a népszabadság napjának hazánk komor egén felidézéseire tehetőségeinket elzárva bízhatunk s a demokratia átalakítás nagy művét meghusítsák.

Annai, s oly nagy érdekek lebegtek a rö-p-percnek mérlegében, hogy az emberbaráti érzelmek sugallatait a hazafii kötelességnek nem volt szabad fölbe emelnünk. — Esdekelve kér-tük — mi magunk kértük — zsidó vallású honfi-társaink pesti küldöttségét; töljenek meg egy kisse a Haza, a Népszabadság érdekében; ne kényszerítsenek minket Hazánk ujjauszletésének kedvező percét veszélyeztetni, higgyjenek a sza-badság világában, mely egyedül képes a szeretet-lenség ködét, a túreltelenség homályát eloszlatni s bizzanak a közel jövőben, mely nekik az oly rég, sokat s oly embertelenül üldözötteknek, igaz-ságot fog szolgáltatni.

Tömérdék vészfelhő tornyosult össze Hazánk felett! A szabadság nappalát leirhatlan gyásznak kíséretében a szolgaság hosszú éjele váltotta fel, — mely még oszlásában is rettenetes sötét folto-kat hagyott a magyar szabadság napján, a foltok mindegyre terjednek, mindegyre sötétülnek, de a néhány fölmaradt halavány sugár gyöngye melege is elég volt rá, hogy legalább ezen egy hitünket igazolva, ezen egy várakozásunkat teljesülve lát-hassuk. Ma már a magyar zsidó is egyenjogu magyar polgár; legyen megáldva érte a szabad-ság mentője.

Csak így, ily vigyázattal s ily nehezen szí-velt áldozatokkal törölhetjük ki közjogunk táblájáról az „uralkodó vallás“ szörnyetegét, s irhattuk be helyébe az egyenlőség és viszo-nyosság elvét. De vizsgálatást találtunk a hitben, hogy oly elvet inauguráltunk, melyről ha egy-szer kimondott, csak előrelépés lehet, hátra-esés nem.

Az autonómiai mozgalom, mely elég különös, s nem sok jót ígérő alakban megindult az ország-ban, ösztönül szolgál nekem, hogy befejezésül azon tárgy köréből a melyről szólók, a 48-diki időkből egy epizodot jegyezzek ide.

Midőn a vallás dolgában törvény felett elő-készítő tanácskozásaink folyának, Lonovics, Csá-nádnak nagy tekintélyű akkori püspöke engem e szavakkal szólított meg:

„Önök a katolika vallás uralkodó vallási állását meg akarják szüntetni; s az egyenlőség elvét akarják felállítani. Am legyen. Hanem re-ménylem irányunkban is igazságosak lesznek önök. Nemcsak a protestánsoknak vannak sérel-meik, nekünk is vannak. Az állam oly hatalmat arrogál magának, oly befolyást, avatkozást, korlátozást gyakorol egyházunk irányában, a mi a vallás szabadságával össze nem egyeztet-hető. Míg uralkodó vallás voltunk, tölrtük ezeket az előnyöket, melyeket nekünk ez állás nyuj-tott. De ha ez állás megszűnik, nincs ok a miért tovább járunk. — Ha a vallásfelekezetek közti egyenlőség kimondatik, én követelni fogom, hogy egyházunk szintén azon autonómiaíval bírjon, mely-lyel a protestánsok bírnak. Reménylem pártolni fog Ön.“

„Kétségtelenül“ — feleltem — „még csak azon, tán nem épen egészen lényegtelen kis külön-ségre sem fogok aggodni, hogy a protestánsok sem Genftől sem Berlinton nem függnek, mint önök függnek Rómától. Önök magyar polgárok;

a magyar törvény letéteményesei fel fognak tudni reményemmel ügyni, hogy a mindenkit egyen-lően kötelező magyar törvényt, magyar polgárok ne sérthessék, akármint rendelkez is nekik Rómá-ból. Igen is pártolni fogom Önök egyházának autonómicus szabadságát, úgy mint a magamét. Ön természetesen az egyházzal szól, s az egy-ház a hívők egyeteme; azé a rendelkezési jog, nem az egyház szolgálé, a papoké. Hiszen szó-val legalább a pápa is az Isten szolgájának nevezi magát. Tehát pártolni fogom. Hanem a syllogismusnak corollariuma is van. Aki azt mondja: én felmondom a függést az államnak, nem tölrom semmi rendelkezését, semmi avatko-zását, szóval semmit abból, amit így neveznek „jura majestatica circa sacra“, annak azt is kell mondania, hogy „de nem is veszek igénybe semmi ellátást az államtól.“ — Ezt ön, ki oly nagy mes-ter a logikában, nem lehet, hogy természetesnek, igazságosnak el ne ismerje. Ha önnek makói tisz-tartója azt mondaná: én felmondok püspökséged-nek minden függést, minden avatkozási jogot — autonóm tiszttartó leszek, de a fizetést megtartom, — nem gondolom, hogy méltóságod ezt méltányos-nak találná. Reményem tehát, midőn az autonómiaí indítványozza ön, egyszersmind ki fogja ön je-lenteni, hogy a magas clerus ez államtól eddig élvezett ellátásról és javadalmakról önként le-mond. Hálás elismeréssel fogjuk az autonómia e szükségesszerű corollariumát törvénybe iktatni, a magyar katolikus clerus örök dicsőségére.

A discursus ennyiben maradt; s a discursus-sal a dolog is.

A tanúságot levonni nem én reám tartozik. Vonja le a magyar népnek ősi tulajdona: a jó-zan ész.

Elismerem a 48-diki törvényhozás fogyatko-zásait, elmondottam, hogy mi okozta azokat.

Tettem pedig azért, hogy alkalmam legyen felkérni mindazokat, kik a 48-iki hagyomány hi-beinek vallják magukat, ne elégedjenek meg a határozatlan fogalom kegyelettel, hanem jöjjenek magukkal tisztába az iránt, hogy miben áll a 48. törvények lényege? minő az irány, melyet a 48-ki törvényhozás vezéresillagúal tűzött ki minden idő-re a nemzet törekvéseinek? s ha meggyőződnek, — miként én vagyok meggyőződve — hogy ezen iránytól lehetetlen eltérni anélkül, hogy nemzetünk, szabadsága, boldogsága, sőt létele is veszélyeztet-ve legyen; arra összpontosítsák, de cselekvőleg vállalt válhöz vetve, ernyedetlen kitartással összpontosítsák munkásságukat, hogy a nemzet ezen irányhoz visszatérjen, s a mi lényeges van a 48-ki törvényekben, az visszaszerezessék.

Visszatérést és visszaszerzést mondok, nem megtartást nem megvédést, mert fájdalom, azon irányból rég hátra fordult a nemzet — egye-nesen hátra fordult! a lényegét pedig elveszte-gette.

Kevés szavakba össze lehet foglalni a 48-ki irányt: „Állami függetlenség a hazának; s — ön-kormányzat, faj, nyelv, valláskülönbség nélkül a szabad népnek a független hazában.“ — Ez az irány. A lényeg pedig az, ami e három szó: „fü-ggetlenség, szabad nép, önkormányzat“ valószínűsítésére megkivántatik.

A most uralgó irány pedig ez: „államegy-ség Ausztriával; közös kormány ez állami ügyek-ben Ausztriával, belügyekben pedig a közösség lidérezetől nyomott miniszterialis hatalom, minisz-terialis gyámkodás, miniszterialis patronatus ki-tágítása az önkormányzat rovására, az egységes birodalom magyar felében.“

Hogy ezen irány kerek megtagadása, merő visszafordítása 48-kinak, hogy ezeknek lényege merő megsemmisítése a 48-ki törvényhozás lé-nyegének, azt a világon semmi dialectica nem lesz soha képes, nem mondom elvitatni, de csak elis palástolni.

Hanem én, megfontolva, hogy minő nagy, minő fontos jótéteményekben részesítette a népet az 1848-ki törvényhozás; s az emberi kebel előtt becsesel bírhat minden tekintetben mennyire érdekében van Hazánk népének a 48-ki törvény-hozás irányához, lényegéhez körömszakadtáig ra-gaszkodni, s megőrzésükre mindent mérni, sokszor kérdeztem, kimondhatlan bánattal kérdeztem ma-gamtól: minő ádáz büv-erővel rendelkezik az uralgó párt, hogy rettenetes munkához a nép töb-biségben támaszra találhatott?

A coruptió talán? — A hírlapok; a Haza sürgölődésének eme tükre: bizony számos adatot mutogatnak fel, melyek oda látszanak mutatni, hogy némely körökben a coruptió irtózatossan terjed. — De a nép milliói ezt is corumpálni, melyen, tág körökben corumpálni (mint például a nápolyi Bourbonok tevék) erre még az idő rü-vid volt.

Tehát mi?

Kérdésemre meghozta a szomorú választ a népszámlálási statistica.

Lakosságunk 64 százaléka nem tud sem írni sem olvasni. — Ez nagyon szomorú. De nem eb-ben, hanem a részletek összehasonlításában talál-tam fel a feleletet.

A szoros értelemben vett Magyarországon az arány sokkal kedvezőbbben áll, 11,117,632 lélek közül 6,616,184 nem tud sem írni sem olvasni. Ez körülbelül 59%.

Erdélyben ellenben 82 és egyhatszöt %, (82,6) 2.101,727 lélek közül csak 374,795 tud írni vagy olvasni, 1.726,932 pedig nem tud.

Ez már aztán borzasztó arány!

Igen, de a közösgyes politikának, s mind-annak ami belőle következett, Magyarországon nem volt többsége.

Erdély (igen parányi kivétellel csaknem uni-són) adott többséget e politikának. Az az Erdély, hol száz ember közül több mint 81 sem írni sem olvasni nem tud.

Tehát a tanúság az: hogy a 68-ki irányt megtagadó hazafiságnak támasza a hivatalt és nyereszkedést hajhászó szűkebb rétegekben azon coruptió, mely a hivatal és kegyosztó kormány patronatus minden fogalmat meghaladó kiterjesz-tésének kikerülhetlen következtése; a nép réte-gében pedig támasza a tudatlanság.

S a bécsi Burban azzal áltatják magukat,

hogy biztos az épület, mely ily alapokon nyugo-szik.

Szegények!

Aki fáradságot veszzen magának az összeha-sonlításokat tovább folytatni, igen épületes ered-ményekre juthat Erdélyben kívül is. Ott van pél-dául Pestmegeye. Ez elemi oktatás tekintetében az egész országban legjobban áll. Jobban áll, mint maga a főváros is. Pestvárosában közel 36% nem tud sem írni sem olvasni. Pestmegeyében csak mintegy 25%. S Pestmegeye határozottan ellenzé-ki. Ellenben Zemplén, (az én szülőföldem, mely 9 követ közül hét osztrák-magyart küldött) 69%-tel, — Sáros 71%-tel s még az aránylag kedvező-bben álló Nyitra is 52 és fél %-tel számítja írni olvasni nem tudó lakosságát.

Tehát coruptió és tudatlanság!

De tudatlanság nem „Dummheit“; csak a Dummheitről van megírva, hogy vele az istenek is hiába küzdenek.

A tudatlansággal lehet küzdeni s mert lehet-kell.

Köröknek válaszolok főképen. — Sokat te-hetnek ők is, — de nem a kevés kivétellel eddig követett uton.

Gondolkozzanak!

Ha kívánni fogná valaki, talán én is elmon-dom gondolataim: s el azt is, hogy mi tanácsom van azokhoz, kik azt állítják, hogy az uralgó többség fietli.

Most, — mert a néhány számban, melyet em-líték, egy végtelenül fontos revelatio rejlik; nem akarom a számok ékesszólását szavakkal gyengi-teni.

Turin, jan. 12. 1871.

A császári czim fölvétele.

Vilmos király a császári czim fölvétele iránt következő táviratlag jelzett proclamatiót intézte-tett Itzenplitz által a porosz alsó- és felsőházhoz: „Mi Vilmos, Isten kegyelméből Poroszország királya: Miután a német fejedelmek és szabad vá-rosek egyhangulag azon kívánságot intézték hoz-zám, hogy a német birodalom visszaállítása alkalmával, a több mint 60 év óta megszünt, császári méltóságot is megújítsam s vegyem föl, s miután a német szövetségi alkotmányában a megfelelő hatá-rozatok már meghoztattak, kinyilvánítjuk:

hogy az összes haza iránti kötelességünknek tartjuk a szövetséges német fejedelmek és szabad-városok fölhívásának engedni s a császári czimet elfogadni. Ehez képest mi és utodaink a német birodalom minden viszonyaiiban a császári czimet fogjuk használni, s reményünk Istemben, hogy a német nemzetnek sikerülni fog régi dicsőségének ezen jelvénye alatt a haza számára áldásos jövőt készíteni. A császári czimet azon kötelességgérzet-tel vesszük át, hogy nemet hűséggel ótalmazzuk a birodalom jogait és tagjait, a békét ótalmazzuk és a nép erejét növeljük.

Azon reményben vesszük azt föl, hogy a né-met népnek adva lesz, hogy tartós békét élvezzen, áldozatkész erőfeszítéseinek jutalmául határai kö-zött, melyek a hazának visszafogják adni a Fran-cziaország által ismételtlen megtámadott és száza-dokon át nélkülözött biztonságot. Nekünk és utó-dainknak pedig adja az Isten, hogy nem a háborus hódítások által legyünk a német birodalom hasz-nára, hanem a béke műveiben, a nemzeti jólét, szabadság és erkölcsiség mezején.

Az „Aradi általános munkásegylet.“

1871. január 15. tartott szabályszerű tisztújítá-sa kor megválasztottak névsora:

Fő elnök: Tisztai Lajos.
Első alelnök: Petschner Ágoston.
Másod-alelnök: Csejthe József.
Pénztárnok: Réty Lipót.
Alpénzt. Kóncz Ferencz.
Magyar jegyző: F. Szabó Lajos.
Német jegyző: Pölzl Ferencz.
1. Ellenőr: Vóllák József.
2. Ellenőr: Körösy Mihály.

Rendes választmányi tagok:

Lesska Nándor.	Kopetkó Károly.
Dubnitzky Bertalan.	Szabó Pál.
Komóczy János.	Jiss József.
Horváth József.	Messer Jakab.
Dunka Géza.	Czéh István.
Nyilas József.	Bánffy Nándor.
Vigh Károly.	Mercuz Mihály.
Szabó G. y. Gergely.	Zsiros Mihály.
Dombrow szky Lajos.	Denczig Venczel.
Kreasmár Lajos.	Heinecz Gábor.

Táviratok.

Berlin, jan. 19. A német ágyutelepek Páris déli oldalán ismét előretoltattak, úgy hogy robbanó lövegeik már a Szajna jobb partján fekvő városrészeket is elérik.

Berlin, jan. 19. Bourbacki a 7. porosz hadtest közeledésével visszavonult. Bourbacki utó-csapatait két német hadosztály megtámadta és sok foglyot ejtett.

L o n d o n, jan. 20. Bernstorff gróf kijelenté, hogy elhagyja a conferentia termét, ha Franciaország képviselője békealkudozást kezd, anélkül, hogy területi átengedésre is hajlandó volna. Jules Favre holnap ide érkezik.

T t i e s t, jan. 18. (Keleti posta.) Athén, jan. 14. Vilmos herceg, a király nagybátyja, hosz-szabb látogatásra ide érkezett. A volt aeginai me-tropolita, ki a szabadságharcban tevékeny részt vett, 110 éves korában meghalt.

K o n s t a n t i n á p o l y, jan. 14. A gala-tai örmény-katolikus templomban hassuniták és antihassuniták (Hassun patriarcha párthívei és el-lenei) közt véres verekezésre került a dolog. Több egyén halva maradt a templomban, többen meg-sebesültek.

F l o r e n c z, jan. 18. Singaporeból érke-zett sürgöny jelenti, hogy a „Clotilde hercegnő“ fregát parancsnoka jan. 1-én Bangkókban kisse-relte az Olaszország és Siam között kötött szerző-dés ratificatióját.

Berlin, jan. 19. (Az urakházának ülése.) Elnök közli, hogy tegnap sürgönyt intézett a császárhoz, melyben kifejezte az urakházának örömteljes helyeslést a német császári méltóság felvétele felett, s kiemelte, hogy az urakháza hű leand a német császári házhoz, a mint hű volt a porosz királyhoz. Ezen sürgönyre a császár táviratilag válaszolt, s kifejezte az urakházának köszönetét. E sürgönyben a császár többek közt így szól: Vajha az egyesült Nemzetország számára is sikerülne letennem alapkövét egy oly dicső történelemnek, mint a minőt 170 év alatt Poroszország volt képes felmutatni.

München, jan. 19. A képviselők kamarájában Bray így nyilatkozott: Örömd, hogy az új német birodalom első politikai ténye az Ausztriához való közeledés volt. A közelebbi sürgönyváltásnak nem kívántak nagy fontosságot tulajdonítani! ha azonban a kormányok nyilatkozatai mögött a nemzet leglényesebb érdekei rejlenek, a szavak ténynek válnak. Az Ausztriával való szövetség eddigelő az egyedüli eszköz a nagy német eszme megvalósítására. Ezt a szövetségen belül kivihajjuk; de azon kívül csak viták objektumai vagyunk.

Legujabb.

Az „Indépendance“ párisi levelezője ismételve, legujabban f. hó 14-dikéről értesíti, hogy az élelmiszerek Párisban még mindig nagy mennyiségben vannak és hónapokra elegendők lesznek. Ami pedig a bombázást illeti, most már Poroszország is meggyőződhetett, hogy azzal célját soha sem fogja elérni.

Bécs, jan. 20. Brestből távirják 19-dikéről, hogy Chanzy főhadiszállása az napon Vitryban (vasuti összeköttetési pont Laval és Rennes közt) volt. Gambetta és Laurier szintén a táborban vannak.

London, jan. 20. E hó 13-án Uj-Yorkból hat amerikai gőzös indult Bordeauxba 24 teljes tábori ágyúuteggel.

Rennes, jan. 20. Csak 30,000 ember érkezett ide Chanzy seregéből. Rennes elánczoltatik.

Bordeaux, jan. 19. (Hivatalos.) St.-Quentin, jan. 18. Faidherbe tónok táviratozza: Az északi sereg egy dandára, a peronnei német őrség több zászlóalját, melyek menetüknek ellen akartak állni, a buirei erdőből Templeux mellett kiűzé. Ugyanaznap egy porosz hadtest, gyalogság és tüzérség, csapataink közeledtére Vergaudt odahagyta. 18-dikán hadoszlopunk a reggeli menet alatt, Göben tónk hadtestének egy része által megtámadott. Egy hadosztályunk egész napon át küzdött a Vermand melletti hadállásban, hol az éj beálltaig feuntartá magát.

Pétervár, jan. 20. Azon nagyszerű intézkedések, melyek 1870-ben tették a hadügy terén, csak kis részét képezik annak, ami e folyó évre tervezve van, és a legnagyobb erőfeszítéssel fog keresztültvitetni.

Ujvidék, jan. 20. A „Srbski Narod“-nak Belgrádból írják, hogy a portának Szerbia kívánalmaival szemben tanúsított méltánytalan magatartása folytán a regensséggel fennmaradása lehetetlen, és ennek folytán egy általános szabadságharcz a török pasáskodás ellen Boszniában és Hercegovinában elkerülhetlen. Ugyanezen lap a „Zasztava“ és „Narod“ agitációját, hogy egy orosz herceg jusson Szerbia trónjára, a szerb nemzet jövője elleni merényletnek bélyegzi.

Luxemburg, jan. 20. A poroszok a longwy-i indóházat rohammal bevették.

Versailles, jan. 20. Az első hadtest 18-kán az északi francia hadsereget St.-Quentinig szorította vissza. Másnap Goeben ismét támadott, s hét órai heves harcok minden állásukból kiverte a francziákat. A második hadsereg egyes osztályai 19-én Tourst ellenállás nélkül megszállották. Longwy bombázása megkezdődött.

Brüsszel, jan. 19. Favre az angol kormány sürgetése dacára sem megy Londonba, ha a poroszok Páris bombázásával fel nem hagynak.

Versailles, jan. 20. (Hivatalos.) A párisiak Mont-Valerienből 19-én az 5. hadtest ellen kitértek, de visszanyomattak. A harc déli 11-órától estig tartott. A mi veszteségünk jelentéktelen. A bombázás jó eredménnyel s szakadatlanul folyik.

Versailles, jan. 20. Werder szerencsés csatározások közt megkezdette Bourbacki hadainak üldözését.

Luxemburg, jan. 20. A porosz kormány kívánatára a francia érzelmi journalisták száműzettek.

Brüsszel, jan. 20. Moltke Trochunek azon óvására, melyben a kórházak bombázása ellen tiltakozik, azt válaszolta, hogy a poroszok jobban fognak ágyuzni, mielőtt közelebb érhetik a várost. Gambetta felkérte Aurelles de Paladinet, hogy a vezényletet vegye át. Paladine válasza még nem tudatik.

London, jan. 20. A „D. Telegraph“ írja, hogy a conferentia tagjai egy nyilatkozatot írtak alá, mely szerint az összes szerződéseket elfogadott hatalmak az aláírók közmegegyezése nélkül

a szerződés kötelezettségei alól magukat fel nem menthetik.

Versailles, jan. 20. (Hivatalos.) Vilmos császár Augusztia császárnéhez: Goeben tk. az ellenséget tegnap megverte s ismételve St.-Quentinbe szorította, ma pedig üldözni szándékozik. — A tegnapi párisi kitérés erős volt és eredménytelen, az ellenség azonban még a falakon kívül áll a mont-valerieni síkon; ma valószínűleg újabb rohamot várhatunk.

Bordeaux, jan. 19. Legtöbb lap kikel azon figyelmetlenség ellen, mely szerint a hatalmak nem várták be a konferentia megnyitására a francia meghatalmazottat. — A conferentia elnöke megbízott, hogy az első ülésben történeteket tudassa a londoni francia követtel.

Florence, jan. 20. A kamrában egy interpelláció jelentett be a kormány politikáját illetőleg a háború jelen phasisával szemben s a luxemburgi kérdésben a többi hatalmakkal közösen teendő közvetítő lépések czélszerűségét illetőleg a conferentia. A külügyér szombaton fogadta el az interpellációt.

Stuttgart, jan. 20. A „Staatsanz.“ írja, hogy a hadifoglyok lázongó magatartása következtében szigorubb rendszabályokat léptettek életbe; elfogatások történtek s az illetők szabadságukban megszorítottak.

Berlin, jan. 20. A „Kreuz Ztg.“ s a „N. Allg.“ szerint Bernstorff azon utasítást vette, hogy azonnal hagyja oda a conferentiát, mielőtt azon a francia kérdés megpendítettik.

Genf, jan. 20. A 7. és 2. porosz hadtest és a harmadiknak részei Bourbaki visszavonulási vonalára irányozzák műveleteiket; a rhone-i hadsereg nagy veszélyben forog.

Ujdonságok.

* Mint egyik pesti levelezőnk írja, különböző nemzetiségi pártjaink fő és alvezérei egy újabb nemzetiségi congressus létesítésére törekednek, melyen minden magyar-ellenes párt részt vegyen; s Miletits „Zasztava“-ja már közli ez irányban fölhívását, a horvát, szerb, tót, román és kis-orosz „testvérekhez“ felszólítván ezeket, hogy egyesüljenek. — A püspökké avaszirozó Szamassa helyében Rónay Jácint fog a közoktatási minisztérium osztálytanácsosává kinevezetni.

— A mai ifjúság. Mult szerdán, midőn ő felsége a pesti jogászbalon megjelent, a jogászság „a haza reményteljes szlopai“ a császári „Gottterhalte“ hymnussal üdvözölték a magyar királyt. Persze, a magyarnak nincs néphymnusza, s azért az osztrák császárnak szóló Gott erhalteval kell a magyar jogászság egy részének undorító servilismust kifejeznie! Igen helyesen jegyzi meg az „Ellenőr“: hogy szégyen és gyalázat a rendezőségre nézve, mely ilyet mert elkövetni s a fiatalságra, mely ennek megtűrésére alkalmasnak tartatik. S ezerszer igazoltnak látszik Deák Ferencz, ha hitét vesztí azon nemzetben, melynek már ifjú nemzedéke is ily kegyvadász servilismus által törekszik magára vonni a hatalom leereszkedő mosolyait és benső megvetését. Reméljük azonban, hogy az ország fiatalsága nem olyan, mint ez a hivatalleső, görnyedező, császárisan hajlongó, elkorcsosult lelketlen fővárosi faj.

* Follinus Hermin k. a. kinék, eddigi föllépési sikere után itélve, városunk színházlátogató értelmisége művészi tekintetben fényes jövőt jósol, szerdán, (jan. 25.) Vahot legjelesebb vigyátéka „Farsangi iskola“ színműben Veronka szerepét játszandja. Ezen előadás különös érdekkel bír, mert egyuttal a tehetséges kisasszonyunk jutalomjátéka leand, mely hiszünk, kívánt alkalmul szolgál mind az arra érdemes színi tehetséget fölkaroló közönségünknek, nagyszámú megjelenésével a jutalmazottat kitartás és szorgalomra buzdítani.

* Az ujperréndtartás. A „T-s“ arról értesül, hogy a szóbeliség és közvetlenségre alapított uj perrendtartás tervezetében szigorúan a francia rendszerhez ragaszkodnak.

* A kormány által kezelt alapítványi tőkék, száma 24, legujabb kimutatás szerint 2,593,404 frt. 41 és fél kr-ra rúgnak, s ezeknek kamatai 123,897 frtot tesznek.

* Sorsjátékok kánt honvédek felsegélésére. Ő felsége megengedte, hogy egy második játékonysági államsorsjáték rendeztessék és tiszta jövedelme az 1848/49-ben munkaképtelenné vált honvédek javára fordítsák, illetőleg, hogy e tiszta jövedelem a rokkant honvédek felsegélésére alakult „orsz. honvédség-lyéből egyet“ rendelkezésére bocsátassák.

* Megégett. Vidos Pál Szombathely városi t. bíró neje, f. hó 16-ika és 17-ke között ágyában fekvé olvasott. E közben azonban elaludván, a gyertya égve maradt. Hogyan, hogyan nem, az ágy nemű tüzet fogott, s mire a férj fuldokolva fölébredt, nejét a füst által megfojtva, s az elharpózott tűz által arezán és kezein megégve találta. Az illető 50 éves volt.

* Ahol nincsszegény ember. Salgó-Tarjánban közelebb takarékpénztárt alapítottak, melyet azzal akartak felavatni, hogy a szegények számára alapítványt tegyenek. A mint erről szó van, feláll a plébános s jelenti, hogy Salgó-Tarjánban nincs szegény ember. Van ott alapítvány a szegények javára, de kamatait senki sem veszi fel, bár már 3 év óta a templomi szószekről hirdeti ki. S-Tarján roppant gyorsan haladt. 6 év előtt szegény palócok-falu volt 600 lakóval, ma 8000 lakosa van. Egész parasztságot lehetett akkor 800 frtért venni, ma a telkek négyszög-öle 7 frtjával kel. A napszám akkor 50 kr. volt, ma 2 frt. S mind-azt a közsén teszi.

* Borzasztó gyilkosság. Szabad-Bottányból (Fehérmezgye) szomorú esetről értesülünk. Egy odaváló Bleuer nevű kereskedő ugyanis e hó 11-én Székes-Fehérvárról 20 mérő eladott kokoricának az árával hazatért. Szombaton jan. 14-én sokan ácsorogtak a bolt körül, nem tudván bemenni, miután ajtaja még d. e. 11 óra-kor is zárva volt. Ez sokaknak feltűnt, akik meg-szokták, hogy a szorgalmas kereskedő máskor már korán reggel kinyitá a bolt ajtaját. Zörgétek tehát az ajtón, ablakon, de senki nem válaszolt. Roszat kezdtek sejteni, s az ajtót betörték. Vértagyasztó látvány tárult eléjük. A kereskedőt ott látták véreben a szoba közepén, egészen levágott fejfel. Az ágyban ott feküdt ifjú neje szintén halva, késszurások s egyéb sebek által borzasztóan elékietlenítve. Jelentést tettek ez esetről a hatóságknak, de ez a lelet felvétele óta mit sem látszik tenni. Még azt sem tudjuk, történt-e intézkedés a tettesek felderítésére.

* Egyséztáló szekrény. Néhány nap előtt Pesten a járok-kelők nem kis csodálkozására egy réztágyérokbal megrakott kirakat-szekrény ballagott végig a nagy-mező utcán a váciut felé. Wagner rendbízott, ki nem hisz a csodákban, sem az önmozdonyokban, figyelemmel kísérte a tágyérokbal elhalmazott csodát és egyik utca szögletén megállt, hadd lássa, miből áll gépezete. E percben a szekrény csörömpölve hullott a földre, mellőle egy alig négy láb magas törpe bujván elő, azonnali futásban keresett menedéket. A törpeség azonban, mely igen alkalmas volt a szekrény mellett való elrejtőzésben, tulajdonosának ellensége lett a futásnál s csak-hamar kézbeszolgáltatta a szökevényt. A biztos a törpét a törvényszék elé vezette. A vádlott bevallotta, hogy neve Göbke Frigyes, és hogy a Krauz rézműves boltja előtt levő kirakat-szekrényt akarta ellopni, mit csak úgy érhetett el, hogy alábújt a azzal megindult. A törvényszék hat hónapra ítélte el a furdagos bűnöst.

* A Drezdába internált francia foglyok között volt egy nyalka, csinos és rendkívül ügyes tiszt, kinek szép alakja s megnyerő modora előtt sorra capituláltak a drezdai nővilág szépeinek szívvarjai. A tiszt rövid időn don-juani hírnévre tett szert s nagyon veszedelmes ellenségnek tartott itt fegybertelenül is. Egyszerre azonban abban hagyá portyázásait s minden stratégiáját egy szép, fiatal és gazdag leány szívének cernirozására fordítá. A concentrált támadásoknak, a bókók szem-reli pillantások gránátüzeteinek az ostromra már nem készült erőt nem sokáig állott ellen s elő-hirdették a hírlapok, hogy X. francia főhadnagy eljegyzé magának Y. gazdag bankár egyetlen bájdos leányát, a leendő ipa kinyerte a házassági engedélyt, s ekkor meg ekkor lesz a lakodalom. Egyszer azután megjelenik a bankár házában egy nő, egy kis gyermekkel karján, kettővel maga mellett, s bemutatja magát, mint X. főhadnagy nejét. — A leány sir, kétségbe van esve, az apa dihöng, a drezdai nők pedig örülnek, hogy a szép főhadnagy aki már-már privát-tulajdonba ment át, ezentúl is megmarad közös tulajdonnak.

* Színház. Ma Vasárnap, január 22-én, 5-dik bérlet, 7-dik szám alatt adatik: A „TE-KOZLO.“ Tüneményes tündérrege, énekekkel, 3 szakaszban, írta Raimond, ford. Jakab J.

Arad sz. kir. város polg. törvényszékén f. évi január 24. napján délelőtt fél 10 órakor a törvényszéki teremben következő polgári ügyek fognak nyilvánosan előadtni u. m.

1. Szabó József özvegye szül. Hoffmann Mag. dolna, aradi lakos mint felperesnek — Szabó Albert aradi lakos és Lengyel Ferencz, mint kiskorú Mária leánya, törvényes képviselője Szt.-annai lakos alperesek elleni az aradi 2365. számú tjkvben felvett ingatlanoknak a 471. számú tjkvbe átvitele és elkülönítése és telekkönyvi kiigazítás iránti rendes pere.

2. Sz. kir. Arad városa közönségének felperesnek — Murady Vass Ottilia aradi lakos alperes ellen 355 frt 60 kr. s jár. iránti rendes pere.

Előadó: Ottubay Károly, törv. közbíró. Pullio Constantin, főbíró.

Meghaltak Aradon.

(Jan. 12-étől — jan. 20-ig.)

Belváros: Tomcsa Mihály, 37 éves, mészáros, gutaütés. — Hamerak Anna, 74 éves, hivatalnok neje, aggkor. — Sterka Samu, 70 év, magázó, tüdőlob.

Pernyáya: Hajka Milka, 2 éves, napzs. l., agylob. — Biris Ilie, 17 éves, napzámos, tüdővész. — Áltián Pétru, 34 éves, földész, égetés. — Bojár Mitru, 3 hónapos, földész fia, görcsök. — Pap Sára, 62 éves, kőmivésné, sorvadás. — Mányucz Anna, 6 hónapos, földész l., görcshurut. — Szervian Alka, 2 hónapos, földész l., aszkor. — Thyorian Péter, 2 hónapos, földész fia, rángás. — Mihailovits Juon, 47 éves, földész, thyphus.

Sarkad: Kovács Luiza, 17 napos, kőműves leánya, görcsök. — Glaser Aloisia, 3 éves, harisnyakötő leánya, forrolás.

Fapiacz: Burian Mária, 8 napos, zsendelyes leánya, gyöngeség.

Az aradi „Polgári kör“ január hó 22-dikén, azaz ma vasárnap az arenakert helyiségeiben társas estélyt zene közreműködésével folytatandja, mely alkalommal

Varga József ur

„Az iparos osztály mult és jelen helyzetéről“ föl-olvasást fog tartani.

A felolvasás kezdete 7 órakor.

Nemtagok magánjegyért 20 kr. Családjegyért 50 kr. belépti-díj mellett az estélyen részt vehetnek.

A kör tagjai családaiikkal együtt díjmentesen jelenhetnek meg az estélyen.

A rendező bizottság.

B u d á n január 21-dikén, következő számok huzattak ki:

86 22 51 68 35.

Az aradi lövészegylet részéről a kiserdői építkezés iránt folyó hó 22-én, reggeli 10 órakor a város gyűlési termében — főter. Freyberger ház — tartandó rendkívüli közgyűlésre az egylet tisztelt tagjai, a tárgy fontosságának figyelemztetése mellett, meghívattak. —

Arad, jan. 7. 1871.

Náray Imre, 2-sod főlövész-mester.

Meghívás.

Az aradi kereskedelmi ifjusági kör, e hó 22-én d. u. 2 órakor, saját helyiségeiben (öt-pacsirta-utca, Daurer-féle ház 1-ső emeletén) rendes évi közgyűlést tart, melyre a t. egyleti tagok megjelenni felkértnak.

Arad, jan. hó 1871.

Bettelheim Vilmos, elnök.

Tárgyak: a) az évi jelentés, a számadások előterjesztése, b) az alapszabályok módosítása, c) az új választmány megválasztása és d) netán előforduló indítványok megvitatása.

Az első aradi betegsegélyző és temetkezési egylet választmánya f. hó 22-én azaz vasárnap d. u. 3 órakor az. izr. iskolához 1. emeletében választmányi ülést tartand, mely alkalommal rendes tagok fölvétele is eszközöltetik. Az elnökség.

Az aradmegyei takarékpénztár a takarékpénztári betételeket 6%-kal kamatoztatja, le-számított naponta piaci és telepitett váltókat, elő-legez értékpapirokra és nyers terményekre, min-dennemű állam- és értékpapírok megvételét és el-adását a pesti és bécsi börzén a legillendőbb felté-telek mellett eszközözi.

Az aradi kereskedelmi és iparbank

ajánlja saját igérvényeit a magyar jutalom-sorsjegyek február 15-én történendő húzásához vesz, s elad mindennemű állam-, ipar- és sorsjegy-kötvényeket, arany- és ezüstpénzeket. — Minden-nemű állam- és magánsorsjegyek kölcsönös meg-állapodás szerinti részletítésre, előleg, legelő-nyösebb feltételek mellett adtatnak el. (658-4)

Közzgazdászati.

Az aradi Lloyd-társulat hetiszemléje a gabnaüzletről.

Arad, jan. 21.

Időjárás. A hét első napjain hideg időjárás vált uralkodóvá, és a kétutolsó hapon erős esőzések is voltak. Utaink tehát ismét járhatlan állapotba jutottak, mi az üzletet szünetelésre kényszeríti.

Buza. A 80—81 fontos árukészletekben vámmázánkint 15—20 frttal fizettetett. Hozatal igen csekély.

Kokoricza kicsinyben mérőnkint 2 ft. 15—20 kr-ral kelt. Gyenge hozatal.

Árpa: 70 fontonként 2 frt 20 kr-ral fizet-tetik.

Zab: jegyzett ár 2 frt mérőnként 10 % rá-adással.

Szész: 10 kereslet és szük készletek mellett — szilárd, nagyban 48 kr. hordóval, kicsinyben 45 és fél — 46 hordó nélkül, 48 és fél — 49 hordóval.

Arad, január 20-án.

H. K. A mai hetivására behajtatott: Ökör 60 drb, melyek részint göbölýzésnek, részint pedig mészárosok által vétettek meg 105—145 frt drbonkint.

Tehén 30 drb, melyek 85—120 frt drbonkint kelték el.

Borjú 80 drb, melyek 9—25 frt drbonkint vétettek meg.

Sertés, 150 drb, melyeket legtöbbszörre hentesek vettek meg 26—28 frt, mázsánkint.

Ló, 40 drb, melyek legnagyobbbrésze 30—150 frt drbonkint kelt el.

Távirati tudósítás

a bécsi börzéről 1871. január 21-én.

5% Metalliques . . . 53 30	Hitelintézet . . . 250 40
Nemzeti kötvén . . 67 40	Válto L'ndom . . 122 10
1860. évi kölcsön 95 . .	Enst 5 86 1/10
Bankrészvény . . 725	Arany 5.96 1/10

Napoleonkor 9.96 1/10

A szerkesztésért felelős: Bettelheim Vilmos.

Laptulajdonos Bettelheim Vilmos. — Arad. 1871. Nyomtatja és kiadja Réthy Lipót. (Főtérről, a Minoriták zárdájával szemben.)